

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **71031** (13) **U**
(51) МПК (2012.01)
G01N 33/00

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2012 01755	(72) Винахідник(и): Губський Юрій Іванович (UA), Ніженковська Ірина Володимирівна (UA), Брюзгіна Тетяна Семенівна (UA), Яніцька Леся Василівна (UA)
(22) Дата подання заявки: 17.02.2012	
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 25.06.2012	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 25.06.2012, Бюл.№ 12	(73) Власник(и): НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ, бул. Т. Шевченка, 13, м. Київ-4, 01601 (UA)

(54) СПОСІБ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОТЕКТОРНОЇ ДІЇ НІКОТИНАМІДУ ПРИ ТОКСИЧНОМУ УРАЖЕННІ 1,2-ДИХЛОРЕТАНОМ

(57) Реферат:

Спосіб оцінки ефективності протекторної дії нікотинаміду при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном шляхом дослідження тканин щурів за допомогою газорідинної хроматографії. При цьому визначають жирнокислотний склад ліпідів тканин головного мозку щурів, отруєних 1,2-дихлоретаном до і після дії нікотинаміду, порівнюють з контролем і при нормалізації показників оцінюють ефективність протекторної дії нікотинаміду.

UA 71031 U

Корисна модель, що заявляється, належить до медицини, а саме до фармакотерапії, і може використовуватися для вивчення протекторної дії нікотинамідом.

Несприятлива екологічна ситуація в Україні диктує необхідність глибокого дослідження патологічних станів, що виникають в організмі людини і тварин внаслідок несприятливої дії чужорідних хімічних сполук - так званих "ксенобіотиків", які можуть спричиняти токсичні ураження клітини та субклітинних структур організму людини і тварини.

Особливо небезпечними для організму людини є біоцидні ксенобіотики, які використовуються в промисловому виробництві, побутовій хімії, є продуктами урбанізації навколишнього середовища і життєдіяльності мегаполісів, такі як представники класу хлоровуглеводнів, зокрема хлоралканів. Зазначені сполуки є цитотоксичними отрутами, що спричиняють важкі ураження субклітинних структур, порушують функціонування життєво важливих органів, особливо печінки, нирок, міокарду та головного мозку. Як доведено сучасними дослідженнями, в основі молекулярних механізмів ушкодження тваринних клітин хлоралканами лежать їх мембранотоксичні ефекти з первинними змінами фізико-хімічних властивостей ліпідного матриксу біомембран та ураження генетичного апарату, що найбільш детально вивчені в клітинах печінки на прикладі тетрахлорметану [1, 2].

За даними провідних вітчизняних та зарубіжних токсикологів, отруєння хлоралканами посідає 2-3 місце в структурі гострих інтоксикацій населення різними ксенобіотиками, а серед хлоралканів провідне місце (близько 90 % всіх випадків гострих отруєнь) займає 1,2-дихлоретан та тетрахлорметан [3].

Разом з тим, незважаючи на високу небезпечність для організму людини гострих та хронічних отруєнь 1,2-дихлоретаном та тетрахлорметаном, біохімічні та біофізичні механізми ушкодження мембранних структур головного мозку при інтоксикації цією сполукою лишаються значною мірою нез'ясованими, у зв'язку з чим антидотна терапія інтоксикацій хлоралканами відсутня, а засоби фармакологічної корекції ураження клітин є малоефективними.

Відомо, що нікотинамід (вітамін PP) є основним попередником в біосинтезі нікотинамідних коферментів НАД та НАДФ - переносників електронів в окислювально-відновлювальних реакціях в мембранах мітохондрій, функціонування яких в умовах токсичного ураження клітин хлоралканами суттєво порушується [4]. Крім того, протекторна дія коферментного вітаміну може реалізуватись завдяки його здатності активувати процеси транспорту, утилізації та окислення глюкози - основного енергетичного субстрату мозку; висловлюється також припущення про безпосередню антиоксидантну дію нікотинамідом як піридинового похідного [5]. Виходячи з викладеного, можна дійти висновку, що коферментний препарат нікотинамід може застосовуватися як ефективний фармакологічний засіб, що протидіє несприятливим біохімічним зсувам в тканині головного мозку за умов токсичного ураження хлоралканами.

Таким чином, важливою частиною при оцінці антиоксидантної дії нікотинамідом є вивчення ефективності його використання при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном.

Відомий спосіб використання тіотриозоліну по попередженню токсичного впливу доксорубіцину [6].

Однак, цей спосіб не дозволяє оцінити ефективність використання нікотинамідом при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном.

Найбільш близьким за технічним вирішенням до способу, що заявляється, є спосіб оцінки ефективності корекції порушень ліпідного обміну ентогергелем [7], який вибрано як прототип.

Однак, цей спосіб не дозволяє прогнозувати ефективність використання нікотинамідом при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном.

Задача корисної моделі, що заявляється, полягає у вивченні протекторної дії нікотинамідом на попередження токсичного впливу 1,2-дихлоретану на тканини головного мозку щурів.

Технічний результат, який досягається, полягає в підвищенні ефективності використання нікотинамідом, забезпечення протекторної дії та її результативності.

Поставлена задача вирішується тим, що у відомому способі, що передбачає дослідження тканин щурів за допомогою газорідинної хроматографії, згідно з корисною моделлю, визначають жирнокислотний склад ліпідів тканин головного мозку щурів, отруєних 1,2-дихлоретаном до і після впливу нікотинамідом, порівнюють з контролем і при нормалізації показників оцінюють ефективність протекторної дії нікотинамідом.

Переваги цього способу: чутливість газорідинної хроматографії - 10^{-8} А, висока інформативність, що дозволяє визначити ступінь порушень ліпідного метаболізму. За допомогою цього метода можна перевірити ліпідні порушення в динаміці, прогнозувати подальший перебіг захворювань, контролювати правильність призначення ліків та ефективність лікування.

Спосіб здійснюється наступним чином:

1. Моделювання гострої інтоксикації хлоралканами проводили на щурах-самцях лінії Вістар з масою тіла 180-200 г. 1,2-Дихлоретан вводили одноразово внутрішньошлунково в такій дозі - 3,0 мл/кг маси тіла 25 %-го розчину на рослинній олії.

2. Нікотинамід вводили в дозі 200 мг/кг маси тіла внутрішньочеревно через 1, 24, 36 годин після отруєння хлоралканом.

3. Матеріал для дослідження забирали під легким ефірним наркозом. Підготовку і газохроматографічний аналіз тканин головного мозку проводили згідно з методикою [8].

Результати досліджень тканин головного мозку експериментальних щурів наведені у табл. 1.

Таблица 1

Результати досліджень тканин головного мозку експериментальних щурів (в %)

ЖК	Контроль	Модель	Лікування
C _{18:0}	14,6±1,0	9,6±1,0*	13,2±1,0
C _{18:1}	20,8±1,5	12,5±1,0*	18,2±1,3
C _{20:4}	14,6±1,3	24,0±1,6*	16,6±1,5
Σ ПНЖК	32,2±1,3	35,6±1,6*	27,2±2,0
$K = \frac{C_{18:0} + C_{18:1}}{C_{20:4}}$	2,4	0,9	1,9

*p<0,05 при порівнянні з контролем

Із табл. 1 бачимо, що після використання нікотинамід у спостерігалася нормалізація ліпідних показників тканин головного мозку експериментальних щурів при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном.

На базі кафедри біоорганічної, біологічної та фармацевтичної хімії НМУ ім. О.О. Богомольця проведена оцінка ефективності використання нікотинамід при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном головного мозку експериментальних щурів (n=21).

Таким чином, даний спосіб досить точний для оцінки ефективності нікотинамід при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном і може бути рекомендованим для впровадження в практичну медицину.

Джерела інформації:

1. Губський Ю.І. ДНК ядерного хроматину: вільно радикальні механізми хімічного походження // Мед. хімія. - 1999. - Т.1. - №1. - С. 7-14.

2. Губский Ю.И. Токсическая гибель клетки: свободно-радикальное повреждение ДНК и апоптоз // Лікування та діагностика. - 2001. - №4. - С. 8

3. Лужников Е.А., Костомарова Л.Г. Острые отравления. - М.: Медицина, 1989. - 432 с.

4. Нацюк М.В., Чекман И.С. Содержание никотинамидных коферментов в печени и миокарде крыс, отравленных дихлорэтаном // Бюл. эксперим. биол. мед. - 1975. - Т.79. - №4. - С. 58-60.

5. Губський Ю.І., Горюшко Г.Г., Бобкова Л.С. Левицький Є.Л., Даниленко В.П., Афанасенко О.В. Вивчення взаємозв'язків між антиоксидантними та квантово-механічними характеристиками похідних піридин карбонових кислот // Вісник фармації. - 2003. - Т. 33. - №1. - С. 11-15.

6. Трофімова Т.С., Брюзгіна Т.С., Чекман І.С. та інш. Вплив тіотриазоліну на ліпідні показники печінки та серця щурів при токсичній дії доксорубіцину // Запорожский медицинский журнал - 2005. - №1. - С.124-126.

7. Патент України 31257, Задоріна О.В., Губський Ю.І., Брюзгіна Т.С. Спосіб оцінки ефективності корекції порушень ліпідного обміну ентеросгелем. - 2008. - Бюл. № 6, - 4 с.

8. Губський Ю.І., Яніцька Л.В., Брюзгіна Т.С. Жирнокислотний склад ліпідів головного мозку щурів при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном та введенні нікотинамід // Сучасні проблеми токсикології. - 2005. - № 1. - С. 19-22.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Спосіб оцінки ефективності протекторної дії нікотинамід при токсичному ураженні 1,2-дихлоретаном, що здійснюють шляхом дослідження тканин щурів за допомогою газорідної хроматографії, який відрізняється тим, що визначають жирнокислотний склад ліпідів тканин

головного мозку щурів, отруєних 1,2-дихлоретаном до і після дії нікотинаміду, порівнюють з контролем і при нормалізації показників оцінюють ефективність протекторної дії нікотинаміду.

Комп'ютерна верстка А. Крулевський

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601